

מר אמיר אלשטיין
יו"ר הוועד המנהל
מר יוחנן פלסנר
נשיא

מר ברנרד מרכוס
יו"ר בינלאומי

פרופ' גרהרד קספר
יו"ר המועצה הבינלאומית

ד"ר ג'ורג' שולץ
יו"ר של כבוד

חברי הוועד המנהל

אלוף (מיל') אורנה ברביבאי
מר חן ליכטנשטיין
גב' מול מועלם
מר סלי מרידור
מר אבינועם נאור
עו"ד אבי פישר
מר אביעד פרידמן
ד"ר מיכל צור
מר יוסי קוצ'יק
מר עימאד תלחמי

המועצה הבינלאומית

השופטת רוזלי סילברמן אבלה, קנדה
מר אליוט אברמס, ארה"ב
ד"ר מרטין אינדיק, ארה"ב
גב' אן אפלכאום, ארה"ב
פרופ' ורנון בוגדנוב, בריטניה
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן ברייד, ארה"ב
ד"ר אימי גוטמן, ארה"ב
ד"ר ג'וזף ג'וזפה, גרמניה
השופטת דליה דורנר, ישראל
פרופ' רונוולד דניאלס, ארה"ב
השגריר צ'ארלס היל, ארה"ב
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנוקין, ארה"ב
פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה
השופט אברהם סופר, ארה"ב
מר ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' ארווין קוטלר, קנדה
פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל
השופט מאיר שמגר, ישראל

סגני נשיא

ד"ר ישי ג'סיס, פרס, אסטרטגיה
פרופ' ידידיה צ' שטרן, מחקר
פרופ' יובל שני, מחקר

עמיתים בכירים

אלוף (מיל') עמיהי אילון
פרופ' חנוך דגן
פרופ' תמר הרמן
פרופ' מוסטפא כבהא
פרופ' עמיהי כהן
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' יובל פלדמן
פרופ' מרדכי קרמניצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר
פרופ' איתן שיינסקי

מייסד ונשיא לשעבר
ד"ר אריק ברמון

הנדון: הצעת חוק למניעת מפגעים (תיקון – איסור שימוש במערכת כריזה בבתי תפילה), התשע"ו–2015; הצעת חוק למניעת מפגעים (תיקון – מניעת רעש ממערכת כריזה בבית תפילה), התשע"ז–2016

שלום רב,

ביום שלישי הקרוב (19.6.19) אמורות לעלות לדיון בוועדת חוקה, חוק ומשפט ההצעות שבנדון. שתי ההצעות מחטיאות את המטרה משום שהן מנסות לטפל באמצעות חקיקה בבעיה שאינה בתחום החקיקה אלא בתחום האכיפה, וששם צריכה להיות תקנתה. בשל הטעות הבסיסית הזו, ההצעות אינן ראויות ולא ניתן להצדיקן. אנו פונים ומבקשים ממך להתנגד להצעות החוק, הפוגעות ללא הצדקה ובאופן שאינו מידתי בחופש הדת וברגשותיו של הציבור המוסלמי בישראל. שכן ממה נפשך – אם הרעש שמקימים מסגדים הוא חזק ובלתי סביר, כל שיש לעשות הוא לאכוף את הדין הקיים. ואם הרעש שהם מקימים סביר ואינו חזק, אין כל הצדקה להגדירו כמפגע, תוך פגיעה בחופש הדת.

מהות ההצעות

- לפי הצעת החוק הראשונה, הפעלה של מערכת כריזה בבית תפילה תיחשב כגרימת רעש חזק או בלתי סביר, לצורך סעיף 2 בחוק האוסר על גרימת רעש כזה במקרים בהם הוא מפריע או עלול להפריע לאדם המצוי בקרבת מקום או לעוברים ושבים, ולהפוך לעבירה פלילית.
- לפי הצעת החוק השנייה, ייאסר על הפעלת מערכת כריזה ב"בית תפילה" בין השעות 2300 בלילה ל-7:00 בבוקר, עבירה שבצדה קנס של עשרת אלפים שקלים, תוך הגדרת מחצית הקנס כענישת מינימום.

3. משום שהחוק הקיים כיום אוסר ממילא על גרימת רעש במקרים בהם הוא חזק או בלתי סביר, יוצא כי הצעת החוק (הראשונה, היוצרת חזקה כאילו כל כריזה בבית תפילה היא רעש בלתי סביר) עוסקת אך ורק במקרים בהם הרעש הוא סביר, ואינו חזק, וקובעת כי רעש שלאמיתו של דבר הוא סביר, הוא בלתי סביר מבחינת החוק. מדובר בשימוש לרעה בכוח החוק – לקבוע כי רעש כזה (שהוא סביר ואינו חזק) הוא היפוכו של דבר: רעש חזק ובלתי סביר. אפילו החוק אינו יכול, וודאי שאינו צריך, לעוות את המציאות. שימוש בחזקות, ככול שהוא לגיטימי נועד לשקף מציאות ולא לעקם אותה. יש פסול עקרוני בשימוש כזה בחזקה, בוודאי חזקה חלוטה שאיננה ניתנת לסתירה, המטיל כתם על ספר החוקים שלנו. **מכאן גם, שהטענה בדברי ההסבר על הסבל הנגרם לתושבים אינה רלוונטית, שכן אם אכן נגרם סבל אין מדובר ברעש סביר, וככל שהטענה נכונה היא רלוונטית לאכיפת הדין הקיים.** מדוע במקרים שמדובר ברעש סביר ולא חזק יש לפגוע פגיעה שכזו בחופש הדת של המתפללים?
4. יש לציין שמתן האפשרות לשרי הממשלה לקבוע בצווים מקרים בהם יותר השימוש, אינו פותר את הבעיה – אין שום סיבה להתלות את קיום חופש הדת, במקרים שאין בהם מפגע כלל, באישור מהרשות המבצעת. האזרחים המוסלמים אינם נתינים ומימוש זכויותיהם אינו צריך להיות מותנה בהסכמה שלטונית. זאת ועוד, מבחינת שלטון החוק, אין מקום להענקת סמכות סתמית כזו שאינה מוגבלת על ידי אמות מידה הנקבעות בחוק, והיא לכן שרירותית.
5. יש לציין כי למרות שהצעת החוק מנוסחת בניטרליות, ומגדירה בית תפילה כ"בית כנסת, כנסייה או מסגד וכל מקום כל מקום מקורה אחר המשמש דרך קבע לתפילה או פולחן דתי", בפועל ברור כי היא נועדה להגביל ולפגוע רק בפעילותם של מסגדים, מאחר ואלו הם היחידים שעושים שימוש במערכות כריזה מהסוג המתואר בהצעה.
6. המסקנה היא שמדובר בחוק, אם תתקבל ההצעה, שהוא בלתי נחוץ, שתכליתו בלתי ראויה בעליל, והטכניקה החקיקתית בה הוא משתמש הינה פסולה.

ההצעות הן נסיון ברור לפגוע במוסלמים

7. **ההצעה השנייה, אשר מגבילה עצמה ל"בתי תפילה" אשר עושים שימוש בכריזה בין 2300 בלילה ל07:00 בבוקר מכוונת בפירוש למסגדים, שכן אין בתי תפילה אחרים המשתמשים בכריזה בשעות אלה.** אין הצדקה לאסור את עצם הכריזה בשעות הנקובות אלא רק את הכריזה המהווה רעש בלתי סביר. ככל שאין מדובר ברעש בלתי סביר (אם הוא אכן בלתי סביר הוא אסור ממילא), מדוע יש לאסור זאת, אם אין הכוונה להתעמר במפגיע באוכלוסיה מוסלמית? מדובר בהוראה החורגת מעבר לנחוץ, ושהיא, לכן, בעליל בלתי מידתית.
8. **חופש הדת ורגשות המאמינים מוגנים בישראל בצורה רחבה כאשר מדובר ביהודים. מכאן, שפגיעה בהם מחייבת קיומה של הצדקה משכנעת וחזקה. שתי הצעות החוק הנדונות אינן מתקרבות להצדקה כזו, אפילו לא להצדקה כלשהי.** לעומת זאת, יש להן מחיר ברור- פגיעה באזרחים המוסלמים ויצירת רגשי עוינות ואיבה בקרבם כלפי הרוב היהודי וכלפי המדינה.
9. משום שאין בסיס רציונלי להצעות, קשה להבינן שלא על רקע של עוינות כלפי ציבור האזרחים המוסלמי. גם דברי ההסבר בהצעה הראשונה מחזקים את החשש שמאחורי המסווה של מניעת רעש, מדובר למעשה במטרות אחרות. בדברי ההסבר נאמר כי אחת ממטרותיה של הצעת החוק היא למנוע את השימוש במערכות כריזה כדרך להעברת מסרים לאומיים – דבר שאין לו קשר לרעיון של מניעת רעש חזק או בלתי סביר.
10. שימוש שלא לצורך בחקיקה לבעיה בתחום האכיפה מצביע על מוטיבציה פסולה ביסוד ההצעות האמורות. מוטיבציה זו שביסוד ההצעות, **מעבר לפגיעה בחופש הדת וברגשות המאמינים, עלולה להגביר מדנים, התמרמרות וזעם בקרב הציבור המוסלמי בישראל.**
11. ההצעות עלולות להיתפס כהתגרות בכלל המוסלמים בעולם, ולגרום נזק תודעתי ומדיני חמור לישראל.
12. **מתבקש שוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת המחויבת לנורמות של חופש דת, התחשבות ברגשות של מאמינים, שלטון חוק ושוויון בפני החוק, תתנגד להצעות.** את החוק הקיים העוסק ברעש בלתי סביר ניתן לאכוף, הן בהידברות והן בעשיית שימוש- במידת הצורך- בסמכויות האכיפה; ואין צורך בשום חקיקה נוספת.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

בברכה ובכבוד רב,

ד"ר עמיר פוקס

פרופ' מרדכי קרמניצר

המכון הישראלי לדמוקרטיה